

ДО ІСТОРІЇ СУМСЬКОГО МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ

О.В. Кононов, В.К. Сербіна

20-ті роки минулого століття були новим етапом діяльності закладів охорони здоров'я, що, незважаючи на значні соціально-економічні труднощі, характеризуються рядом нових форм і методів в організації медичної допомоги населенню, у проведенні профілактичних та протиепідемічних заходів. Були створені перші диспансери, заклади з охорони материнства й дитинства, санітарної освіти та санітарні організації. Виникла гостра проблема із забезпеченістю медичними кадрами, насамперед середніми медичними працівниками. В ці роки лікарська громадськість м. Суми ставила питання про необхідність організації навчального закладу для підготовки середніх медичних кадрів. У документах народного комісаріату охорони здоров'я УРСР, згідно з архівною довідкою Київського державного архіву, зберігається список мережі медичних шкіл на 1930-1931 навчальний рік, в якому зазначено, що в Сумській окрузі належить відкрити одну школу єдиного диспансеру та одну акушерську школу. У цих самих документах зберігається відомість про склад студентів медичних технікумів України, в якій значиться Сумський медтехнікум з наявністю на 1 липня 1931 р. 160 студентів. Таким чином у 1930 р. на базі обласної лікарні був відкритий медичний технікум за двома спеціальностями: 1 лекпома (помічник лікаря, тобто фельдшер), 2 охматдита (середнього працівника з охорони материнства та дитинства).

Навчальний рік почався 1 жовтня 1930 р. Перший випуск відбувся у 1933 р. Наступного року після заснування технікуму була введена ще одна спеціальність - санітарний фельдшер, у 1936 р. технікум був реорганізований у фельдшерсько-акушерську школу. Випускники закладу розподілялися на роботу в межах Харківської області, але окремі групи направлялися за межі республіки. У 1938 р. на базі навчального закладу були організовані курси підготовки абітурієнтів для вступу до Харківського медичного інституту. Вступні іспити проводилися викладачами курсів за участю викладачів інституту. Найбільш кваліфіковані і авторитетні лікарі вважали своїм обов'язком брати участь у підготовці медичних кадрів, тому в доповнення до своєї основної роботи працювали викладачами. Але протягом багатьох років медичне училище не мало навчального корпусу і тому заняття проводилися в малоприспособованих аудиторіях. У 1939 р. у приміщенні по вул. Дзержинського, 1, де проводилися заняття, були розміщені обласні організації заново створеної Сумської області, а контингент учнів та майно були передані до м. Лебедин на базу Лебединської школи.

Перед війною існувала система видання випускникам свідоцтв про закінчення школи після відпрацювання певного терміну в практичній охороні здоров'я. Тому багатьох випускників війна застала без документів про освіту. Архів був знищений. Після війни випускникам довелося поновлювати документи про закінчення фельдшерсько-акушерської школи. У зв'язку з чим був виданий Наказ Міністерства охорони здоров'я СРСР "Про порядок відновлення документів".

У жовтні 1943 р. на базі Сумської обласної лікарні фельдшерсько-акушерська школа відновила свою діяльність. Але й надалі заклад не мав постійного приміщення для проведення навчально-виховного процесу. І тільки навесні 1955 р. школа отримала постійне приміщення по вул. Леніна (нині Петропавлівська), 131, в якому велась аж до 1974 р. підготовка медичних кадрів. Зараз там розміщена Наукова медична бібліотека. Незважаючи на несприятливі для навчання умови (в чотирьох аудиторіях проводились заняття для близько 300 студентів), педагогічному колективу за допомогою лікувально-профілактичних установ, на базі яких велась спеціальна підготовка, та великому бажанню учнів отримати спеціальність, вдалося успішно справитися із завданням щодо підготовки середніх медичних кадрів. У період із 1954 по 1964 р. в училищі була заочна форма навчання, введена екстернатура для осіб, які працювали середніми медпрацівниками, але не мали документів про спеціальну освіту. Склад викладачів був досить кваліфікованим, більшість із них - це авторитетні лікарі і визначні громадські діячі в галузі організації охорони здоров'я : З.Й. Красовицький, М.С. Будняцький, М.О. Синенко, І. П. Дерев'янка, П.Ф. Железний, В.Я. Унру, Г.А. Грудіна, С.Ю. Лур'є, А.Г. Воробйов, Н.В. Навроцька, М.Д. Аксьонова, Є.А. Шмелькова, А.Д. Грінблат, Н.А. Шпак та інші. Вони проводили серед населення широку профілактичну та санітарно-просвітницьку роботу. Ветеранами медичного училища довоєнного та післявоєнного періодів були викладачі: Г.В. Видревич, В.С. Калюжний, І.С. Левін, Є.Т. Рибалко та інші.

Б.П. Коротенко, який протягом 23 років був директором навчального закладу, залишив після смерті добру пам'ять про себе. Багато учнів Б.П. Коротенка продовжили навчання, стали лікарями і вченими; згадують про свого колишнього викладача та директора з повагою і подякою.

Велику організаторську та виховну роботу проводили учнівські організації самоврядування: старостат, комітет комсомолу, профспілкова організація, які призначали стипендії, забезпечували учнів картками на харчування, брали участь у роботі екзаменаційних комісій тощо. В цілому колектив закладу жив загальними проблемами, якими в той час жила вся країна.

У післявоєнний період неодноразово ставилося питання про надання медучилищу окремого приміщення. І тільки у 1966 р. було прийнято рішення облвиконкому про будівництво у м. Суми навчального корпусу та гуртожитку; в 1973 р. закінчено будівництво гуртожитку, а в 1974 р. – введено в дію типовий 4-ри -поверховий навчальний корпус загальною площею 6970 кв.м., який використовується і нині, перебуває в належному санітарно-технічному стані. Навчальна площа на 1 студента складає 10 кв.м.

Нині в училищі функціонує актовий зал на 300 посадкових місць, спортивний комплекс. Для організації дозвілля та формування гармонійного розвитку студентів адміністрація училища систематично дбає про поповнення студентського клубу найновішою технікою. Осередком професійно-виховної роботи із студентами є музей Милосердя й мужності, який працює з 1989 р. Іногородні студенти на 100% забезпечені гуртожитком, який розрахований на 300 місць, де створені всі умови для проживання й підготовки до занять: в кімнатах проживають по 2-3 особи; є читальний та актовий зали, які обладнані відеотехнікою.

Згідно з Наказом №243 Управління ОЗ Сумської обласної державної адміністрації від 5.06.1997 р. "Про затвердження лікувально-профілактичних закладів як баз для практичного навчання студентів медичних училищ області" навчальні, виробничі та переддипломні практики проходять на базах 21 лікувально-профілактичного закладу м. Суми. Основними клінічними базами є багатопрофільні 5-та міська та обласна клінічні лікарні, міський та обласний пологові будинки, міська СЕС. На цих базах функціонують 14 навчальних кімнат загальною площею близько 500 кв. м., які оснащені відповідним устаткуванням, фантомами, медичним інструментарієм, медикаментозними засобами, шовним та перев'язним матеріалом, навчально-методичними посібниками, комплексами методичного забезпечення практичних занять. Це дає можливість відпрацьовувати набуті навички і доводити їх до автоматизму, працювати над оформленням відповідної нормативної медичної документації, проводити курацію хворих, оформляти історію сестринського догляду за пацієнтами. Частина навчальних кімнат використовується спільно з клінічними кафедрами медичного факультету Сумського державного університету.

Практична медицина ставить конкретні завдання щодо підготовки спеціалістів. Професійні якості середнього медичного працівника потребують від нього уміння поєднувати глибокі теоретичні знання з практичними навичками, вирішувати конкретні виробничі питання. Підставою для багатопрофільної підготовки фахівців є широка мережа лікувально-профілактичних закладів Сумської області.

Медичне училище входить до складу навчально-виробничого комплексу Сумського державного університету, укладено угоду про співпрацю з Сумським державним педагогічним університетом.

У 1990 р. наказом МОЗ України Сумське медичне училище (директор О.В. Кононов) затверджено базовим для координації роботи з усіма медичними училищами області. Щорічно Сумським базовим медичним училищем за участю представників МОЗ України, медичних училищ області та ряду інших областей проводяться науково-методичні конференції з питань впровадження інноваційних технологій і удосконалення навчально-виховного процесу у підготовці спеціалістів та обміну досвідом роботи. Керуючись світовими стандартами, в медучилищах проводиться робота щодо принципової зміни системи підготовки медичних сестер як молодших медичних спеціалістів. З вересня 2000 р. розпочата підготовка медичних сестер з вищою освітою, і першими студентами стали головні та старші медичні сестри провідних лікувально-профілактичних закладів міста, а їх наставниками - викладачі медфакультету держуніверситету та медучилища.

З вересня 2001 р. медичне училище набуло статусу коледжу, в якому нині працює 62 викладачі і навчається 722 студенти за 7 спеціальностями: "Лікувальна справа", "Лабораторна справа", "Сестринська справа", "Медико-профілактична справа", "Акушерська справа", "Стоматологія ортопедична", "Сестринська справа – бакалаврат".

За час існування навчального закладу було підготовлено близько 12300 спеціалістів, з них 660 чоловік до Великої Вітчизняної війни; 320 випускників довоєнного часу брали участь у захисті Батьківщини. Наші випускники користуються авторитетом і повагою не тільки в Сумській області, а й в Україні, а нині і в країнах СНД та далекого зарубіжжя. Значна частина випускників продовжила освіту у вищих навчальних закладах. Тільки з випускників післявоєнних років більше 300 чоловік закінчили медичні інститути. Ряд випускників, які мають вчені ступені, є гордістю нашого училища. Олександр Онисимович Скороμεць – невролог, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри неврології і нейрохірургії Санкт-Петербурзького медичного університету. Удостоєний почесного звання діяча науки РФ. Обраний дійсним членом (академіком) Євро-Азіатської АМН, почесним членом Британської академії медичних наук. З 1995 року О.О. Скороμεць заснував преміальний фонд у Сумському медичному училищі для матеріальної підтримки випускників-відмінників. Іван Олександрович Сміян – педіатр, доктор медичних наук, професор, 1981-1997 рр. ректор Тернопільського медінституту, обраний академіком Академії вищої школи і членом-кореспондентом АМН України. Анатолій Григорович Гриценко -

почесний доктор наук, академік Європейського університету міжнародної академії наук про природу та суспільство, автор багатьох наукових відкриттів, дійсний член Міжнародної академії авторів наукових відкриттів та винаходів, керівник Московського медико-інженерного центру. Став одним із перших у застосуванні мануальних методів терапії на Сумщині та відкритті лікувально-діагностичного вертебологічного центру в м. Суми. На практичному матеріалі захистив у 1998 р. докторську дисертацію завідувач фтизіохірургічного відділення обласного протитуберкульозного диспансеру Ігор Дмитрович Дужий. Але все ж таки основною гордістю є сестри милосердя, фельдшери, акушерки, які плакають тисячі хворих в містах і селах нашої країни.

Інтелектуальний потенціал педагогічного колективу, матеріальна база, організація навчально-методичної та виховної роботи в Сумському медичному училищі забезпечують якісну підготовку фахівців - медиків відповідно до сучасних вимог практичної охорони здоров'я.

РОЗВИТОК ХІРУРГІЇ НА СУМЩИНІ

М.М. Кобилецький

Історичне минуле України свідчить, що тривалий час кваліфікована медична допомога була привілеєм забезпечених людей. Простому люду допомогу надавали переважно знахарі і цілителі, які, звичайно, не мали спеціальної медичної освіти. Поява перших лікарень на Україні та їх розвиток в першій половині XIX ст. не обійшли, в сучасному адміністративному розумінні, і Сумську область, відбулося створення повітових лікарень на 10-15 ліжок, а пізніше – сільських дільничних лікарень.

Зміцненню довіри населення до медичної допомоги саме в лікувальних закладах сприяв розвиток та успіх хірургічного лікування. Перші оперативні втручання на Сумщині були проведені в Охтирській окружній лікарні в 1844 р., де з усіх госпіталізованих хворих було прооперовано 12,4% пацієнтів. В інших лікарнях операції стали виконуватись на початку 80-х рр. XIX ст. лікарями В.В. Шаболдаєвим в Конотопському, Л.В. Шаболдаєвим у Сумському, К.А. Зіберником в Лебединському, Д.В. Барташем в Роменському повітах та ін. В Конотопському повіті в 1883 р. в усіх сільських дільничних лікарнях проводились оперативні втручання (це зумовлено відсутністю доріг, транспорту). А з 1902 р. порожнинні операції – лапаротомії з приводу гострої кишкової непрохідності, перитонітів різної етіології.